Borsa'nın kaymağını yabancı yatırımcılar yiyordu, geçen yılkı zarar da onlara yazıldı

EKO/ANALİZ

Alaattin AKTAŞ
ala.aktas@ekonomi.com

İMKB'de yıldızlar çok büyük kazançlar elde edenler yabancı yatırımcılar, bu kazançlara bir yıldız geri verdiler. Türkiye Sermaye Piyasası Aracılar Birliği'nin (TSPAKB) verilerine göre, yabancı yatırımcılar 2008 yılında tam 41 milyar dolar zarar ettiler. Bu zarar, 2004-2007 dönemlerde elde ettikleri kazançlarla yeniden yatırım anlamına geliyor.

TSPAKB, İMKB'deki yatırımcı profilinin 2008'deki durumunu açıkladı. Buna göre, İMKB'de 990 bin yerli ve yabancı yatırımcının 1 milyon 103 bin hesabı bulunuyor. Yerli yatırımcıların 1 milyon 96 bin hesabı var ve bu sayıya göre yerli yatırımcıları hesap sayısındaki payı yüzde 99,37 civarında. Yabancı yatırımcıların ait hesap sayısı ise yalnızca 6 bin 933, bunu göre yabancıların payı yüzde 0,63'ün altında.

Ancak, hesap sayısındaki payı yüzde 99,37 olan yerli yatırımcılar hisse senetlerinin yüzde 32,38'ini, hesap sayısı düşük yabancı yüzde 0,63 payı bulunan yabancı yatırımcılar ise hisse senet fiyatının yüzde 67,62'sini satıp bulunuyor.

Yerli gerçek kişilerce ait hesap sayısı 1 milyon 92 bin dileyiyle de. Bu hesap sayısıyla yerli gerçek kişiler, Borsa'daki hesap sayısında yüzde 99,02 payı alıyor. Ancak, hesap sayısındaki bu muazzam ağırlığa karşılık, yerli gerçek kişiler Borsa portföylerinin ancak yüzde 17,49'luk sahip durumda.

Diğer yandan 1.981 yabancı kişi, hesap sayısı itibarıyla toplamda yabancıya yüzde 0,17 payı sahip olmasına karşın, toplam portföyün yüzde 46,06'sını elinde bulundurmuyor. Yabancı fonlarda ilgili sayısının çokluğuyla rakamı dağıtıp da ortaya bir hal alıyor. Toplam sayısı 1.881 olan fonların 1.342'sinde 1 milyon lirasını fon fiyatı hisse senedi var ve yüzde 46'lık payda büyük ölçüde bu 1.342 fonda toplanmamı durumda.

10 yatırımcının payı % 9,5

İMKB'de 990 bin yerli hireysel yatırımcı var. Bu yatırımcıların 10,8 milyon liralık hisse senedine sahip. 980 bin yatırımcının ilk 10'u, toplam portföyün yüzde 9,52'lik dilimde bulunduruyor. İlk 10 yatırımcının toplam 1 milyar 27 milyon liralık hisse senedi var.

İlk 100 yatırımcı toplam portföyde yüzde 21, ilk 1000 yatırımcı ise yüzde 38 paya sahip. İlk 10 bin yatırımcının payı yüzde 61'e, ilk 100 bin yatırımcının payı yüzde 93'e, ilk 500 bin yatırımcının payı ise yüzde 99,94'e çıkıyor.

Son 490 bin yatırımcı ise toplam 7 milyon liralık hisse senedi ile toplamda ancak yüzde 0,06 pay elde ediyor. Yani 490 bin yatırımcının her birinin İMKB'de ortalama 14 lirası bulunuyor.

25 hanelik hesaplar

Borsa'daki 990 bin yerli hireysel yatırımcının 143 binlerde hisse senedindeki "payı" ise 1 lira ile 1 lira arasında. Bakanlarda bir yanlışlık yok, 143 bin yatırımcının Borsa'da 36 bin 299 lirası var. Yani her bir yatırımcının Borsa'da ortalama 25 kuruşu bulunuyor.

Yerli hireysel yatırımcılardan 725 binden 1 lira ile 10 bin lira arasında paranı var. Parada çizilmiş bin Türkiye, doğal olarak yatırımcı sayısı azalıyor. Borsa'da, her biri 1 milyon liranın üzerinde hesap sahibi yatırımcı sayısı ise 892 kişi. Bu kişiler, 13,6 milyar liralık yerli yatırımcı portföyünün yüzde 37 oranında 4 milyar liralık kısmına sahip bulunuyor. Bu 892 kişinin her biri o tarihte 4,5 milyon liralık hisse senedine sahip.

Kürşat'a ilke var

Yerli hireysel yatırımcıların sayı milyon ilkeye dağılmamıştı. İlk sırada doğal olarak nüfus yoğunluğuna bağlı olan iller alıyor. İstanbul, Ankara ve İzmir ilk üç sırada. En az yatırım olan üç ilse Ardahan, Şırnak ve Bayburt.

Ancak, hireysel yatırımcıların yatırımcı başına dağılımı kişiye bir takıyı ürüne alıyor. Yatırımcı başına en çok portföy 18 bin 767 liraylı bulundu. İkinci sırada 12 bin 55 liralık portföyle Kayseri, üçüncü sırada 10 bin 807 liraylı İzmir bulunuyor. Bu ilinde ilk ve tam bir sürpriz. Yatırımcı başına en çok portföy olan ilde ilk 10 bin 929 liraylı Mardin, Rize ve Konya, Manisa'da bulunuyor. Ankara ise ancak yedinci sırada.

Yatırımcı başına en az portföy bulunan ilk üç ise Şırnak, Bingöl ve Kars.

▶ Borsa'daki hesap sayısı ve portföy dağılımı yerli-yabancı dağılımı

	Hesap sayısı	Pay (%)	Portföy değeri (Bin TL)	Pay (%)
Yerli Toplam	**1.095.698**	**99,37**	**30.095.962**	**32,38**
Fon	106	0,01	385.41	1,42
Tüzel	3.906	0,36	6.176.900	6,22
Gerçek	1.091.779	98,99	30.094.147	31,43
Diğer	375	0,03	124.201	0,13
Yabancı Kurumsal	58	0,00	196.07	0,22
Yabancı Toplam	**6.933**	**0,63**	**62.901.020**	**67,62**
Fon	1.881	0,17	28.410.952	30,06
Tüzel	80	0,01	31.135.250	33,51
Gerçek	4.129	0,37	2.950	0,32
Diğer	22	0,02	9.867	0,01
TOPLAM	**1.102.631**	**100,00**	**93.001.981**	**100,00**

▶ Yerli hireysel yatırımcıların dağılımı

Yatırımcı sayısı	Portföy değeri (TL)	Pay (%)
10	1.323.454.481	9,52
100	2.296.860.861	21,16
1.000	4.191.225.162	38,8
10.000	5.612.412.154	61,0
100.000	9.163.320.129	89,34
500.000	13.210.877.310	99,94
490.230	3.952.850	0,06
990.000	13.914.830.159	100,00

▶ Kişi başına portföy büyüklüğünde ilk on il

	Yatırımcı sayısı	Portföy büyüklüğü (TL)	Ortalama portföy (TL)
İstanbul	93.489	5.927.512,16	18,79
Kayseri	8.175	18.767.208	12,28
İzmir	19.125	1.151.234,28	10,80
Mardin	1.066	11.87,41	9,99
Rize	2.405	21.015,44	9,14
Konya	9.511	81.261,41	8,54
Ankara	116.161	1.014.290,53	8,81
Gaziantep	11.643	95.412,17	8,16
Bursa	19.412	152.315,15	8,16
Adana	21.78	166.415,16	7,72

▶ Portföy dilimlerine göre yatırımcı sayısı (Gerçek kişiler)

	Yerli yatırımcı		Yabancı yatırımcı		Toplam	
Portföy değeri (TL)	Yatırımcı sayısı	Portföy değeri (TL)	Yatırımcı sayısı	Portföy değeri (TL)	Yatırımcı sayısı	Portföy değeri (TL)
0,00-0	341.934	55.366	541	139	341.931	55.421
1,00-10.000	722.418	993.551.094	2.514	4.549.085	725.432	994.900.508
10.000-50.000	30.431	1.076.320.641	415	10.486.968	30.847	1.086.811.124
50.000-100.000	14.340	980.931.303	96	6.521.132	14.246	987.452.757
100.000-500.000	10.800	2.513.375.287	109	22.575.357	10.909	2.574.250.374
500.000-1.000.000	1.156	799.884.797	12	8.595.199	1.170	808.849.881
>1.000.000	812	4.216.321.319	24	78.753.171	836	4.295.074.539
Toplam/Total	**1.121.237**	**10.780.610.700**	**4.311**	**132.790.771**	**1.125.548**	**10.913.400.500**

▶ Kişi başına portföy büyüklüğünde son on il

	Yatırımcı sayısı	Portföy büyüklüğü (TL)	Ortalama portföy (TL)
Bingöl	2.208	9.014,74	3,81
Kars	1.54	7.96,39	3,94
Ardahan	2.002	8.713,19	3,82
Çankırı	1.01	2.946,54	3,16
Edirne	2.017	6.432,42	3,19
Sinop	2.142	6.459,95	3,15
Bayburt	1.00	3.01,16	3,16
Kilis	1.175	3.318,18	2,83
Bayburt	1.01	3.011,24	2,98
Şırnak	5.95	17.018,18	2,81